

Men dronk een glas,

De inzet van de G20-bijeenkomst was duidelijk: of er worden doeltreffende acties ondernomen waardoor omvang en duur van de depressie beperkt worden, of men continueert het politiek theater, doet onvoldoende en veroorzaakt een oncontroleerbare langdurige ineenstorting van de wereldeconomie.

Het internationale financiële systeem is thans het kernprobleem. Symptoombestrijding betekent verlenging van de lijdensweg van talloze uit de boot vallende wereldburgers.

De slotverklaring van de G20 is helaas vaag en doet onvoldoende recht aan de ernst van de situatie. Er is behoefte aan concrete oplossingen voor de hierna genoemde vraagstukken.

De financiering van overheden.

Gedoeld wordt op structurele tekorten en de wijze van belastingheffen. Het verschijnsel doet zich voor dat landen die al jaren teveel uitgeven nu budgettair stimuleren, banktekorten aanzuiveren en anderen oproepen hetzelfde te doen. Daarmee wordt een oorzaak van de huidige instabiliteit geprolonged. Extra ontwrichtend werkt de omstandigheid dat landen die zich stimulerende maatregelen wel kunnen permitteren de portemonnee dicht houden.

De wijze waarop tollenaarsacties mondiaal worden vormgegeven creëert duurzaamheidsproblemen. De meeste belastingen worden, direct of indirect, geheven over toegevoegde waarde. Het verbruik is niet zelden onbelast. Dat bevordert substitutie van arbeid door grondstoffen en milieu. Aanpakken van belastingparadijzen heeft weinig van doen met oplossen van een solvabiliteitscrisis.

Inkomensverschillen.

Grote verschillen tussen arm en rijk ondermijnen de effectiviteit van (fiscale) impulsen. Rijken gaan er niet meer door uitgeven en mensen zonder inkomen profiteren niet van verlaging van inkomstenbelasting. Ingebouwde stabilisatoren, zoals een sociaal vangnet, beperken vraaguitval effectiever.

Een internationaal betaalmiddel.

De positie van de dollar is decennia misbruikt om de consumptie van Amerikanen op peil te houden terwijl hun arbeidsbeloning dat niet toestond. Financiële constructen compenseerden de tekortschietende productie. Een verwarrende verzameling van derivaten die als een loden last op het financiële systeem drukt en die de dollar bedreigt was het gevolg. Een nieuw, onbesmet, synthetisch betaalmiddel kan worden gevormd m.b.v. een mandje van valuta's. Vanzelfsprekend moet de weging van valuta's in het mandje worden vastgesteld. Een minder prominente dollar ligt voor de hand. Valutaspeculatie dient verhinderd te worden omdat daardoor het systeem destabiliseert.

De door Amerikanen in 1944 (Bretton Woods) afgeschoten voorstellen betreffende een wereldmunt van Keynes zijn weer actueel. Misschien kan tevens zijn mening dat structurele nationale tekorten en overschotten onwenselijk zijn, in beleid vertaald worden.

Het IMF zal waarschijnlijk een prominenter rol krijgen in een nieuwe architectuur. Er is meer geld nodig om wankelende economieën overeind te houden dan ter beschikking gesteld is. Gedacht moet worden aan een verdrievoudiging van de nu overeengekomen kredietbasis van het IMF. Logischerwijs betekent dat een herschikking van zeggenschap in het IMF ten faveure van landen die nieuwe reserves inbrengen.

De nutsfunctie van banken.

De nutsfunctie van banken is te belangrijk om aan gevallen reuzen over te laten. Nationalisatie en splitsing in kleinere eenheden met een eigen specialisme is een optie. De last van "geavanceerde financiële innovaties" dient voor een aantal jaren geneutraliseerd te worden. Daarvoor zijn verschillende eerder besproken constructies denkbaar. Ook voor niet onder de staat vallende banken dient de maximale omvang gelimiteerd te worden. Regulering en supranationaal toezicht zijn noodzakelijk. Het verdient aanbeveling voor het aanpassingsproces geen wissel te trekken op cognitieve dissonantie bij Amerikaanse financiële bestuurders; zij hebben (op 2 april) gekozen voor versoepeling van de waarderingsregels betreffende "fair value" van incurante assets.

Scherper maatregelen tegen protectionisme.

Het uitgangspunt dat de regels van de WTO, een kader voor handelen zijn is ontoereikend; er zijn meer dan voldoende legale (en toegepaste) manieren om de bestaande regels te omzeilen. De regels zelf moeten worden aangepast.

Ten aanzien van de genoemde problemen zijn door de G20, bij alle vertoon van eensgezindheid, onvoldoende concrete afspraken geformuleerd. Het vervolg laat zich raden:men deed een plas en alles bleef zoals het was.

